

Europos integracija ir dekolonizacija - papildoma medžiaga mokiniams

Europos integracijos po Antrojo pasaulinio karo žingsniai

Patvirtintas <i>Maršalo planas</i>	1947 m.	Koordinuojant Maršalo plano paramą, Europos šalims reikėjo kurti tarpvalstybines institucijas - taip buvo skatinamas bendradarbiavimas ir kuriamos prielaidos tolesnei integracijai.
Įkurtas <i>Judėjimas už vieningą Europą</i>	1947 m.	Tai neformalus V. Čerčilio inicijuotas judėjimas, kurio tikslas buvo populiarinti vieningos Europos idėją.
<i>Beniliukso sąjungos pradžia</i>	1948 m.	Tai buvo reikšminga regioninė ekonominė sąjunga, tapusi pavyzdžiu platesnei ekonominei eurointegracijai.
Įsteigta <i>Europos Taryba</i>	1949 m.	Tai iš <i>Judėjimo už vieningą Europą</i> gimusi iniciatyva: 10 šalių pradininkų išsipareigojo siekti demokratijos, žmogaus teisių apsaugos ir ginti teisės viršenybę.
Paskelbtas <i>Šumano planas</i>	1950 m.	<i>Šumano planas</i> laikomas tolesnės eurointegracijos idėjiniu pagrindu.
Įkurta <i>Europos Anglių ir Plieno Sąjunga</i>	1951 m.	Šešios šalys susitarė ekonomiškai bendradarbiauti anglies ir plieno pramonėje.
Sukurta <i>Europos Ekonominė Bendrija</i>	1957 m.	<i>Romos sutartį</i> pasirašiusios šešios EAPB šalys sutarė dėl keturių bendradarbiavimo principų: laisvo prekių, paslaugų, asmenų ir kapitalo judėjimo.
Prie EEB prisijungė Jungtinė Karalystė	1973 m.	JK tapo pirmąja prie bendrijos prisijungusia šalimi.
Įvyko pirmieji Europos Parlamento rinkimai	1979 m.	EEB šalys sutarė dėl vis platesnio bendradarbiavimo - parlamento rinkimai tapo svarbiu žingsniu politinės integracijos link.
Pasirašytas <i>Suvestinis Europos aktas</i>	1986 m.	Sutarta dėl politinio bendradarbiavimo gairių.
Pasirašyta <i>Mastrichto sutartis</i>	1993 m.	EEB oficialiai tapo Europos Sąjunga.
Euro pradžia	1999 m.	Devynios šalys pradėjo naudoti euro valiutą.
Didžiausias ES plėtros etapas	2004 m.	Prie bendrijos prisijungė 10 šalių, tarp jų ir Lietuva.
<i>Brexit</i> referendumas	2016 m.	Jungtinė Karalystė nusprendė išstoti iš Europos Sąjungos - tapo pirmąja tai padariusia šalimi.

Europos integracijos lyderiai

<p>Žanas Monė - Prancūzijos politikas, vienas "Europos tėvų", visą gyvenimą palaikęs ir skatinęs eurointegraciją ir palaikęs Šumano planą.</p>	
<p>Vinstonas Čerčilis - Jungtinės Karalystės politikas, taip pat nuolat skelbęs Europos vienybės idėjas, <i>Judėjimo už vieningą Europą</i> iniciatorius.</p>	
<p>Konradas Adenaueris - Vokietijos Federacinės Respublikos (VFR) kancleris, palaikęs susitaikymo su prancūzais ir eurointegracijos idėjas. Jo lyderystė laikoma svarbia eurointegracijos prielaida.</p>	
<p>Robertas Šumanas - Prancūzijos politikas, 1950 m. paskelbęs Europos integraciją, pradedant nuo bendros anglių ir plieno rinkos, autorius. Europos vienybę tiesiogiai siejo su vokiečių ir prancūzų susitaikymu. Laikomas vienu iš "Europos tėvų".</p>	
<p>Šarlis de Golis - Prancūzijos politikas, po Antrojo pasaulinio karo priešinęs eurointegracijos idėjai, tačiau 7 deš. <i>Eliziejaus sutartimi</i> kartu su K. Adenaueriu formaliai užbaigęs prancūzų ir vokiečių susitaikymą.</p>	

Dekolonizacijos bruožai skirtingų Europos šalių kolonijose

Šalis	Dekolonizacijos bruožai
Jungtinė Karalystė	Daugiausiai taikiai (Indija, Gana), kai kur - po ginkluotų kovų ("Mau Mau" sukilimas Kenijoje).
Prancūzija	Bandė jėga išlaikyti kolonijinę imperiją. Ilgi nesėkmingi karai Alžyre ir Indokinijoje .
Nyderlandai	Bandė išlaikyti savo užjūrio valdas - svarbiausios kolonijos - Indonezijos - neteko po ginkluotų susirėmimų ir dėl tarptautinio spaudimo.
Portugalija	Bandė išlaikyti valdas jėga. Ilgi nesėkmingi karai Mozambike ir Angoloje .
Belgija	Taikiai pripažino Kongo nepriklausomybę, tačiau Belgija laikoma iš dalies atsakinga už netrukus po nepriklausomybės Konge kilusią suirutę.

Dekolonizacijos padariniai Europos šalims ir jų buvusioms kolonijoms

Buvusioms metropolijoms	Buvusioms kolonijoms
→ Prarado savo užjūrio valdas	→ Įgavo suverenitetą
→ Prarado reikšmingus žaliavų šaltinius; buvo priverstos ieškoti naujų rinkų, prekybos partnerių	→ Gavo teisę savarankiškai valdyti savo krašto reikalus
→ Patyrė didžiulę imigraciją iš buvusių kolonijų; turėjo reflektuoti ir kurti naujus santykius su savo buvusiomis kolonijomis	→ Susidūrė su gausybe socialinių ir ekonominių iššūkių; pradėtos vadinti "Trečiuoju pasauliu" (arba "besivystančiomis šalimis")
→ Reikėjo ieškoti naujojo identiteto - tai skatino vakarų šalių orientaciją į bendradarbiavimą, demokratijos, žmogaus teisių ir teisės viršenybės principų gynimą	→ Reikėjo ieškoti naujojo identiteto, grįsto dažniausiai europiečių nubrėžtu valstybių ribų padiktuotų sąlygų

Priklausomybės nuo metropolijos formos

Forma	Apibūdinimas
Kolonija	Bendras terminas, skirtas apibūdinti valstybės priklausomybę nuo kitos šalies (metropolijos), politinių ir ekonominių teisių neturėjimą.
Dominija	Tam tikrą savarankiškumą turėjusi Britų imperijos valda.
Protektoratas	Valstybės ar teritorijos santykių su kita valstybe forma, kuomet

	<p>pastaroji yra išipareigojusi "globoti" savo protektoratą mainais už dalinį jo suverenitetą, valdyti jo vidaus ir užsienio politiką.</p>
--	--